

اکثریت رأی دهندگان باید اکثریت حضار باشد نه اکثریت درقبال نامی ومثبت ومطابق نظامنامه این رأی که گرفته شد ایشان جزو مردودین هستند نه تصویب شده گان

رئیس - این نظری که جناب عالی بیان کردید هیچ قابل دفاع نیست فقط آن هائی که ایراد کردند مقصودشان این بود که بلا تکلیف استردننده

گروسی - بنده می گویم رد شده است

رئیس - این هم يك نظری است که شاید اختصاص بخود جنابعالی داشته باشد عرض کردم من اینجا مجری نظامنامه هستم تا حالا اینطور عمل شده کسی ایراد نکرده حالا ایراد می فرمائید بسیار خوب این را باید خودمجلس حل کند و حلش هم دو طریق دارد یکی این است که يك کمیسیون شش نفری تشکیل شود و تکلیف اینده را معین کنند و طریق دیگرش این است که يك کمیسیونی که از شعب انتخاب می شود رجوع شود حالا هر کدام را میل دارید قبول کنید آقای قمی

(اجازه)

آقای میرزا ابراهیم قمی - سه فقره راپورت از کمیسیون بودجه یکی راجع بمتقاهدین وزارت جنگ و یکی راجع بمیرزا مهدی اشتهاوردی معلم مدرسه سیاسی و یکی هم راجع بمتنظم الملک رسیده و چون مدتی است این راپورتها طبع شده و جزو متفرقه است استدعا می کنم جزو دستور فردا شود

رئیس - فردا جزو امور متفرقه نیست آقای شیخ الاسلام اصفهانی

(اجازه)

شیخ الاسلام - قانون انتخابات تا از کمیسیون نگذشته بود حملات شدید و اعتراضاتی باعضاء کمیسیون میشد که وقت تنگ است . حالا که مدتی است این قانون از کمیسیون گذشته وطبع وتوزیع هم شده گاهگاهی بندرت يك صحبتی میشود وبعد مسکوت هه میماند بنده پیشنهاد میکنم روزهای پنجشنبه را آقایان اختصاص بدهند بقانون انتخابات چون دوماه و کسری بیشتر بموقع انتخابات جدید نداریم و این قانون هم مهم است تقاضا میکنم باین ترتیب مقرر شود .

رئیس - روز یکشنبه در اینجا مذاکراتی شد و قرار شد دوروز برای بودجه و يك روز برای متفرقه و دو روز هم برای قوانین يك روز قانون انتخابات و يك روز هم سایر قوانین . اگر ایرادی نیست روز شنبه رامعین کنیم . آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

سلیمان میرزا - فعلا که بعهده الله قانون استخدام گذشته است لوابی هم که ضمیمه

اواست باید زودتر بگذرد که مستخدمین تکلیفشان معلوم شود .

يك قسمت هم راجع بمعلمین است که کمیسیون مبتکرات راپورت خودش را در تحت نمره ۳ داده ونمره طبع هم (۵۰۶) است و گمان می کنم قابل توجه شدن آنها هم مذاکراتی ندارد چون وقتی که قابل توجه شد راپورت کمیسیون مبتکرات باید بیاید و شور اول ودوم در آن بشود اگر آقایان موافقت کنند بنده می خواستم تقاضا کنم برای اولین موقمی که برای قانون معین می شود این را هم در جزو آن قرار بدهند که باقیام و قعود رأی گرفته شود که اگر قبول میشود بکمیسیون برود و اگر هم رد میشود کمیسیون تکلیف خود را بداند .

رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - عرضی ندارم .

رئیس - آقای آصف الملک

(اجازه)

آصف الملک - بنده راجع بانتخابات می خواستم عرض کنم باترتیبی که عجلالتأمر مجلس هست تصور نمی کنم يك روز برای قانون انتخابات کفایت کند مگر این که از آقایان تقاضا کنیم که از هر دسته يك نفر صحبت کند و يك نفر دفاع کند که کمتر بحث شود و زودتر بگذرد والا اگر در جزء جزء آقایان مخالفین بغواهند صحبت کنند بنده تصور نمی کنم بشود در ظرف ۳ چهار ماه آن قانون را گذرانند حالا آقایان مختارند

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا

(اجازه)

محمد هاشم میرزا - باعلاقه مندی که آقایان بگذشتن قانون انتخابات دارند عقیده شخصی بنده این است که روزهای دو شنبه راهم آقایان تشریف بیاورند و جلسه بشود برای اینکه ۳ ماه بیشتر وقت بانتخابات جدید نداریم و هفته يك روز هم دوازده جلسه میشود و با دوازده سیزده جلسه این قانون تمام نمی شود حالا اگر می خواهند بپذیرند و اگر نمی خواهند مختارند

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - مذاکراتی که در اینجا میشود بعضی بلا تکلیف میماند و معلوم نیست بالاخره چه بایست کرد راجع به پیشنهادی که آقای تدین کردند وبعد رأی گرفته شد که مذاکرات کافی است معلوم نشده باید کرد و همچنین راجع بنظریه بنده که قبلا تذکر و عقیده خودم را راجع بنمایند بوشهر عرض کردم و آقای رئیس فرمودند که کمیسیون باید انتخاب شود و این قضیه را حل کند و تکلیف معلوم نشد . حالا خوب است اول تکلیف این کار معین شود .

سهم السلطان - بماند برای جلسه

بند . حاج شیخ اسدالله - این هم يك نظری است که مذاکرات باشد برای جلسه بعد اما همینطور بلا تکلیف گذاردن بعقیده بنده خوب نیست .

رئیس - ممکن بود پیشنهاد کنید رأی گرفته شود که تکلیفش معلوم بشود

(جمعی گفتند بماند برای جلسه بعد)

رئیس - آقای نجات

(اجازه)

نجات - عرضی ندارم

رئیس - آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو - دو فقره راپورت راجع باداره مباشرت از کمیسیون محاسبات گذشته است اگر مجلس موافقت می کند تقاضای کنم جزو دستور فردا بشود که از مجلس هم بگذرد .

رئیس - در این باب مخالفی نیست (جمعی گفتند خیر)

رئیس - آقای آقا میرزا علی

کازرونی .

(اجازه)

آقا میرزا علی - آقای رئیس تذکر دادند که لوابی که از کمیسیونها گذشته است و باید جزء دستور گذارده شود چقدر است و بنده وقتی آنها را بامدتی که از دوره چهارم باقی داریم مقایسه می کنم می بینم اگر روزی یکی از این لوابی را هم بغراهیم از مجلس بگذرانیم و يك شور هم بیشتر نشود گمان می کنم روزهایی که داریم کافی نباشد از آن طرف می بینم که ما مکلف هستیم که این قانون ها را بگذرانیم بنده فکر کرده ام که بلکه برای گذراندن این لوابی يك راه عملی پیدا نمایم بعقیده ام اینطور رسیده است که صبح ها را چهار جلسه قرار دهیم وعصرها را هم چهار جلسه که هشت جلسه در هفته بشود گمان می کنم اگر مجلس موافقت کند بد نباشد و آن وقت در عرض از جلسات کمیسیون کسر می شود و بجلسات علمی اضافه می شود و کار هم زودتر می گذرد والا این که می گویند کم حرف بزنند علمی نیست وممكن است ملاز قبل از آدم تا آخر دنیا هم بحث کنیم

رئیس - آقای تدین

(اجازه)

تدین - بنده راجع بقانون استخدام می خواستم هراضی بکنم دیدم موضوع از بین رفت این بود که عرض کردم عرضی ندارم و موکول می کنم بموقع خودش ولی اصولا عرض می کنم که ما موقع نداریم که موفق شویم بشور این قانون

رئیس - پیشنهاد آقای حاج شیخ

اسدالله قرائت می شود

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم که راجع باصل هفتم قانون اساسی و تعیین تکلیف نماینده بوشهر کمیسیونی بعده شش نفر از شعب انتخاب بشود که مراجعه بقانون اساسی نموده نتیجه نظریات خود را بمجلس پیشنهاد نمایند تا بعد از این تکلیف این قبیل آراء در مجلس معلوم بشود

شیخ اسدالله
رئیس - می ماند برای جلسه بعد -

(مجلس يك ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن الملک

جلسه ۱۹۲
صورت مشروح مجلس
یوم چهارشنبه ۲۸
قوس ۱۲۰۱ برابر غره
جمادی الثاني ۱۲۴۱
مجلس سه ساعت
قبل از ظهر بریاست
آقای مؤتمن الملک
تشکیل گردید

(صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۷ قوس را آقای امیرناصر قرائت نمودند

رئیس - آقای حائری زاده

(اجازه)
حائری زاده - بنده بعد از آقای

حاج شیخ اسدالله

اجازه خواسته ام

رئیس - آقای فتح الدوله

(اجازه)

فتح الدوله - بنده را در صورت مجلس جزو دیر آمدگان بی اجازه مرفوم داشته اند درحالی که دیروز بنده مدتی قبل از تشکیل جلسه اینجا حاضر بودم و گمان می کنم سه ساعت هم بیشتر بظهر داشتم که بنده وارد شدم نمیدانم چه مناسبت بنده را جزو دیر آمدگان محسوب داشته اند

رئیس - باید در خارج با اداره مباشرت مذاکره کنید تا اصلاح شود

آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - بنده اینطور شنیدم وقتی که صورت مجلس را قرائت فرمودند نوشته شده بود راجع بنمایند گمی نماینده بوشهر هفتاد و هفت نفر عده حاضر بودند در حالی که عده حاضر مطابق تحقیقی که بنده کردم هشتاد و دو نفر بوده اند .

رئیس - قدری تامل فرمائید . این طور که می فرمائید نوشته نشده آن قسمت مجدداً قرائت می شود

(آقای امیرناصر بشرح ذیل

قرائت نمودند .

بر حسب این پیشنهاد اخذ رأی مغفی شده و از هفتاد و هفت نفر رای دهندگان با کثرت سی و نه رأی در مقابل سی و هشت رأی تصویب شد

حاج شیخ اسدالله - خوب این را اشتباه کردم ولی راجع به قسمت اخیرش که نوشته شده نمایندگی پور رضا با کثرت سی و نه رأی تصویب شد باینکه بنده نسبت باین تصویب نظری داشتم و بعد هم پیشنهاد کردم بعضی از آقایان دیگر هم مطابق قانون اساسی نظریاتی داشته و پیشنهاداتی هم تقدیم کردند که باین رأی رسیدگی شود و آقای رئیس هم فرمودند در خارج در این خصوص مذاکره شده و حل بشود بنا بر این تصور می کنم نباید در صورت مجلس بنویسند با کثرت سی و نه رأی تصویب شد چون عجاله تصویب معلوم نیست و در حال تردید است پس از آنکه مجلس تصویب کرد و تردیدی هم نداشت آنوقت مصوبه مجلس است ولی حالا این رأی رسمیت ندارد و مصوبه مجلس نیست

رئیس - اشتباه کرده اید . صورت مجلس عبارت از آن چیزهایی است که در مجلس مذاکره می شود و هر چه در مجلس مذاکره می شود و هر چه در مجلس گفته می شود ولو برخلاف واقع هم باشد باید نوشته شود

(صحیح است)

آقای حائری زاده
(اجازه)

حائری زاده - بنده راجع بصورت مجلس اعتراضی نداشتم می خواستم جواب فرمایش آقای حاج شیخ اسدالله را عرض کنم ولی پس از بیانات حضرت آقای رئیس دیگر عرضی ندارم و مقصودم بمعل آمده

مجلس - باین نوشته خود رأی داده شد و تصویب شد لازم نیست
رئیس - مگر جنابعالی در این مجلس نبودید ؟ هر چه در این مجلس گفته می شود باید در صورت مجلس نوشته شود همانطور که عرض کردم ولو برخلاف واقع هم باشد باید نوشته شود یعنی صورت مجلس هم این است

مجلس - این لفظ خود حاضر تاملی است که فرمودید تصویب شد

رئیس - بلی من گفتم تصویب شد شاید هم صحیح نباشد ولی در صورت مجلس باید نوشته شود مگر این جا آقای حاج شیخ اسدالله نگفتند که فلان آقای خائن است ؟ حالا بگفتن ایشان او خائن است ؟ و دلیل برخیانیتش می کنند ؟
(جمع از نمایندگان - خیر)

رئیس - اگر در صورت مشروح مجلس هم بنویسند شما ایرادی خواهید

داشت

مدرس - خیر عرض کردم تصدیق است قابل تأمل است
رئیس - اگر ایرادی بصورت مجلس داشته باشید خودتان جر و هیئت رئیس هستید تشریف بیاورید و بنده اصلاح میکنند بگر ایراد بی جا چه دلیل دارد ؟

مدرس - بجا است
رئیس - در صورتی که خودتان می دانید ایراد بی جا است چرا بی جهت ایراد می گیرید ؟

مدرس - صحیح است
رئیس - خوب حالا که صحیح است من باید از مجلس رأی بگیرم تا معلوم بشود که این صورت جلسه صحیح است یا نه ؟

(جمع از نمایندگان - خیر خیر لازم نیست . صحیح است)

مدرس - رأی نگیرید
رئیس - آقایانی که ایراد آقای تدین را وارد می دانند قیام فرمایند (کسی غیر از آقای سید یعقوب قیام نمود)

رئیس - بودجه عدلیه مطرح است
آقای ارباب کیخسرو
(اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در جلسه گذشته استدعا کردم که در راپورت متعلق بداره مباشرت در اول جلسه امروز جزء دستور باشد بهمین قسم هم تصویب شد مقرر فرمائید که مقدم باشد

رئیس - در این باب مخالفی نیست ؟ (مخالفی نبود)
(راپورت کمیسیون محاسبات بشرح ذیل قرائت شد)

مقام منبع مقدس مجلس شورای ملی بنحویکه خاطر باریک آقایان نمایندگان محترم مستحضراست از چندی قبل جلسات هلنی مجلس از هفته سه جلسه پنج جلسه مقرر گردیده و بدیهی است با انقضاء جلسات رسمی بطور یومیه وظائف دائره تند نویسی مجلس مضاعف و بطوریکه مشخص شده است اقلاً باوضع حاضر مستلزم هفت نفر تند نویس علاوه بر عده حاضر می باشد ولی در صورتی که بچهار جلسه محدود شود شاید بتوان سه الی چهار نفر تند نویس اضافی اکتفا نمود بناه علیه اداره مباشرت مجلس در حدود چهار جلسه ماده واحده ذیل را پیشنهاد واستدعای تصویب می نماید

ماده واحده - مجلس شورای ملی علاوه بر میزان بودجه هله السنه ایت ذیل در ۱۳۰۱ مصوبه سوم سرطان ۱۳۰۱ در جزء ماده اول برای ازدیاد سه الی چهار نفر تند نویس از اول برج قوس ایت ائیل ۱۳۰۱ مبلغ هشتصد تومان بداره مباشرت

مجلس اعتبار می دهد
از طرف اداره مباشرت مجلس
کیخسرو شاهرخ
رئیس - مخالفی هست یا نه ؟
آقای تدین
(اجازه)

تدین - در این راپورت نوشته است این اعتبار از اول نوس داده می شود در صورتی که قوس تقریباً تمام شده است نمی دانم مقصود از این لایحه چیست ؟ آیا قبلاً این اشخاص تهیه شده اند یا خیر اگر تهیه شده اند که هیچ والا چرا از اول قوس نوشته اند ؟

ارباب کیخسرو - البته تصدیق می فرمائید وقتی که اداره مباشرت آن پیشنهاد را تقدیم کرده بیست و هفتم عقرب بوده است در این مدت هم نظر باینکه پیشنهاد شده بود عده آمده اند و امتحان داده اند ولی البته از موقمی که این اعتبار تصویب می شود و اجزاء سرکاری آیند داده خواهد شد

رئیس - آقای آقامیرزا علی کازرونی
(اجازه)

آقامیرزا علی کازرونی - این جا اظهار کرده اند در حدود چهار جلسه در صورتی که بنده بر طبق عقیده خود تصور می کردم از پنج جلسه هم متجاوز لهذا سؤال می کنم آیا این اعتبار ممکن است که پنج جلسه هم داشته باشیم یا نه ؟ و اگر کافی نیست آیا باید مجدداً اجراء تهیه کرد یا خیر ؟

رئیس - آقای ارباب کیخسرو
(اجازه)

ارباب کیخسرو - آنچه که در هیئت رئیس مطرح شده و مقام ریاست هم صلاح دانسته اند تصور می شود که عجالاً در حدود سه الی چهار نفر بتوان کمک کرد البته اگر بعد زیاد لازم شود مجدداً بعرض مجلس خواهد رسید عجالاً در حدود همین سه چهار نفر است و همینقدر می توانم عرض کنم از روزیکه پنج جلسه شده است زحمات فوق العاده که دائره تند نویسی خصوصاً رئیس آن ها متحمل شده اند معالفاً فریب سی و هفت صورت جلسه عقب افتاده است که هنوز نتوانسته اند آنها را پاک نویس کنند البته وقتی که این عده اضافه شد امتحان می کنند و تا آن مقداری که بصره تمام میشود اکتفا می کنیم و اگر باز دیدیم لازم شد در تانی پیشنهاد میکنیم و راجع بتاریخ هم در موقمی که این پیشنهاد نوشته شده بود بیست و هفتم عقرب بود ولی حالا چون قوس گذشته همان تاریخ را از اول جدی بنویسند مبلغ هم بهمان نسبت قفات می کنند

مدرس - ششصد تومان باید بشود

(آقای امیرناصر لایحه فوق را مجدداً با تغییر از اول جدی و هفتصد تومان بشخصه تومان قرائت نمودند)
رئیس - رأی می گیریم آقایانی که تصویب می کنند ورقه سفید والا سکود خواهند داد ... قدری تامل فرمائید آیا مناط اعتبار عده حضار است یا چیز دیگر ؟

جمع از نمایندگان - عده حضار است

رئیس - پس باید درها را ببندند و نگذارند کسی خارج بشود چون اصلاً میروند بیرون و معاوم نیست حضار چه قدر است درها را ببندید .

(اخذ آراء بمعل آمده آقایان مستشار السلطنه و امیر ناصر استخراج نمودند بشرح ذیل نتیجه حاصل شد)
ورقه سفید علامت قبول ۷۱

رئیس - با کثرت هفتاد و یک رأی تصویب شد

(راپورت کمیسیون محاسبات راجع به مطبوعات مجلس بشرح ذیل خوانده شد)

کمیسیون محاسبات مجلس در جلسه ۲۷ عقرب ایت ذیل ۱۳۰۱ . مراسله ۴۹۶ مورخه ۲۸ سنبله سال جاری اداره مباشرت را دائر بتقاضای یک هزار دو بیست تومان اعتبار برای اضافه خرج مطبوعات مجلس تحت شور و دقت قرار داده با ملاحظه کثرت و تکرار مطبوعات که در مراسله مزبوره اشاره بان شده است ماده واحده ذیل پیشنهاد اداره مباشرت را تصویب می نماید : (ماده واحده - مجلس شورای ملی علاوه بر میزان بودجه هله السنه ایت ذیل ۱۳۰۱ مصوبه سوم سرطان در جزء ماده اول برای اضافه مخارج مطبوعات مجلس مبلغ یک هزار دو بیست تومان بداره مباشرت مجلس اعتبار می دهد)

(مغیر کمیسیون م . شهاب)
رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفته شد خیر)

(در این موقع آقای میرزا محمد صادق طباطبائی می خواستند از مجلس خارج بشوند)

رئیس - (خطاب به طباطبائی) آقا نمی شود بیرون رفت
طباطبائی - مبروم ورقه ام را بیاورم

رئیس - وقتی تشریف بردید دیگر نمی توانید برگردید چون مناط اعتبار عده حضار است
(آقای طباطبائی بمعل خود عودت نمودند)
(اخذ آراء بمعل آمده - آقایان مستشار السلطنه و امیر ناصر قرائت نمودند و بشرح

ذیل نتیجه حاصل گردید)
ورقه سفید هلاکت قبول (۷۲)
رئیس - با اکثریت هفتاد و دو رأی
تصویب شد.

(آقای امیرناصر پیش نهاد آقای
حاج شیخ اسدالله را بشرح
ذیل قرائت نمودند)

بنده پیشنهاد می کنم راجع اصل
هفتم قانون اساسی تعیین تکلیف نماینده
بوشهر کمسیون بنده شش نفر از شعب
انتخاب شود مراجعه بقانون اساسی نموده
نتیجه نظریات خود را بمجلس پیشنهاد
نمایند تا بعد از این تکلیف این قبیل آراء
در مجلس معلوم شود.

(شیخ اسدالله)
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چون راجع
باین اصل يك اختلاف نظری بین آقایان
تولید شده و ممکن است اگر همین قسم
بلا تکلیف بماند بعداً اسباب زحمت نسبت
به آراء مجلس شورای ملی فراهم شود
بهر این اساس اصل هفتم قانون اساسی
تفسیر شود.

اگرچه در مجلس دوره دوم هم تفسیر
شده است و تفسیر هم هست معذرا خوب
است یکمده منتخب شوند و مجدداً مراجعه
کنند نظریه بنده این بود که از شعب انتخاب
شوند با هر طور که آقایان در نظر دارند با
از فرا کسیونها يك عده منتخب شوند و
يك کمسیون تشکیل بدهند و باین مطلب
مراجعه مخصوص بکنند و نظریات خود را
بعرض مجلس برسانند و تکلیف قطعی را
نسبت باصل هفتم معلوم نمایند که هر روز
راجع باین قبیل قضا یا اختلاف نظری
واقع شود این است نظریات بنده دیگر
بسته ببدل آقایان نمایندگان است
رئیس آقای سلیمان میرزا
(اجازه)

سلیمان میرزا اصل هفتم قانون
اساسی را که این پیشنهاد راجع باو است
بنده می خوانم ،

اصل هفتم در موقع شروع بمذاکرات
باید افلا دو ثلث از اعضاء مجلس حاضر
باشند و هنگام تحصیل رأی سه ربع از
اعضاء باید حاضر بوده و اکثریت آراء
وقتی حاصل می شود که بیش از نصف حاضر
مجلس رای بدهند این همان قانون اساسی
است که چهار دوره است در مجلس است
و از دوره دوم باین طرف که بنده افتخار
نمایندگی داشته ام مفتخر هستم که در دوره
دوم هم وکیل بوده ام تا حالا سه دوره است
که بغواست خدا در این مجلس مشغول
کار هستم . این مسئله که آقایان الان
صحت میفرمایند مورد مناقشات بسیار واقع
شد اولاً حضار دو قسم است یکی حضار

مرکز است و یکی هم حضار بیکه همه روزه
در مجلس حاضر می شوند ولی چون بیشتر
حضرار نوشته شده مجلس معلوم می شود که
از حضرار قسم دوم است اما در موضوع
حضرار مجلس مسئله که اینجا پیش میاید
همین است که الان آقای رئیس فرمودند که
در بهارا ببینند و نگذارند کسی از مجلس
خارج شود نمی دانم از چه نقطه نظر این
فرمایش را فرمودند حضرار مجلس آتھائی
هستند که در موقع رأی در خود مجلس
نشسته باشند و هر کدام بغواهند خارج
بشوند می توانند حق مشروع شان است که
می گویند در این موضوع حاضر می شویم
یا نمی شویم و این موضوع ابسترو کسیون
است و در همه جای دنیا هم
معمول است که در يك موضوعی که بحث
می شود شاید من معتقد باشم در جائیکه
این صحبت می شود چون بعقیده من يك
حق شکنی است مشارکت نمی کنم هیچ
بلکه از آن مکان هم خارج می شوم و
نظامنامه مجلس هم در این موضوع وظایفی
معین کرده است و جریمه از برای غیبت در
رای تعیین کرده است و من که در يك موضوعی
مخالفم و از مجلس هم خارج می شوم آن
جریمه را می دهم و اگر يك هیاهوی در
مجلس تولید شد رئیس مجلس اخطار
می کند اگر باز ادامه پیدا کرد اخطار با
تجدد در صورت مجلس می کند اگر بازو کیل
ساکت نشد رئیس حق دارد که او را از
مجلس خارج کند نظامنامه هم باین صفتی
و شدت این اقتدارات را بر رئیس مجلس داده
است که مجلس را اداره کند و نظامنامه هم
در دست بنده است و همه آقایان هم دارند
ملاحظه میفرمایند حالا برمی گردیم باصل
قضیه در موضوع کسیکه در مجلس ابسترو-
کسیون کرد و در موقع رأی از مجلس خارج
شد مرحوم صنیع الدوله بود که در مجلس
رسماً برخواست و گفت چون شرمدهام که
اگر از مجلس بیرون بروم حق ندارند رأی
بدهند و چون با این قضیه که مطرح است
کاملاً مخالفم از مجلس بیرون میروم و جریمه
را هم میدهم و نمی گذارم رأی بدهید و
از مجلس بیرون رفت در کمال آزادی دو
باره تکرار کنم گفت من شرمدهام اگر من
از مجلس بیرون بروم نمی توانید رأی بدهید
و مجلس معطل می ماند و رأی نمی دهم بنا
بر این میروم بیرون و این را يك خدمت
بزرگی به مملکت می دانم و جریمه را هم
می دانم همین سکار را هم کرد و رأی هم
گرفته نشد و این حق برای همه و کلاسه
است البته وقتی عده رفتند بیرون اگر عده
کافی ماند که رأی می گیرند مطابق آنچه
که لوحه عده نمایندگان نوشته شده و اگر
کافی نبود برای جلسه بعدی ماند و جلسه
ختم می شود.

مجلس خرد و یکی هم حضار بیکه همه روزه
در مجلس حاضر می شوند ولی چون بیشتر
حضرار نوشته شده مجلس معلوم می شود که
از حضرار قسم دوم است اما در موضوع
حضرار مجلس مسئله که اینجا پیش میاید
همین است که الان آقای رئیس فرمودند که
در بهارا ببینند و نگذارند کسی از مجلس
خارج شود نمی دانم از چه نقطه نظر این
فرمایش را فرمودند حضرار مجلس آتھائی
هستند که در موقع رأی در خود مجلس
نشسته باشند و هر کدام بغواهند خارج
بشوند می توانند حق مشروع شان است که
می گویند در این موضوع حاضر می شویم
یا نمی شویم و این موضوع ابسترو کسیون
است و در همه جای دنیا هم
معمول است که در يك موضوعی که بحث
می شود شاید من معتقد باشم در جائیکه
این صحبت می شود چون بعقیده من يك
حق شکنی است مشارکت نمی کنم هیچ
بلکه از آن مکان هم خارج می شوم و
نظامنامه مجلس هم در این موضوع وظایفی
معین کرده است و جریمه از برای غیبت در
رای تعیین کرده است و من که در يك موضوعی
مخالفم و از مجلس هم خارج می شوم آن
جریمه را می دهم و اگر يك هیاهوی در
مجلس تولید شد رئیس مجلس اخطار
می کند اگر باز ادامه پیدا کرد اخطار با
تجدد در صورت مجلس می کند اگر بازو کیل
ساکت نشد رئیس حق دارد که او را از
مجلس خارج کند نظامنامه هم باین صفتی
و شدت این اقتدارات را بر رئیس مجلس داده
است که مجلس را اداره کند و نظامنامه هم
در دست بنده است و همه آقایان هم دارند
ملاحظه میفرمایند حالا برمی گردیم باصل
قضیه در موضوع کسیکه در مجلس ابسترو-
کسیون کرد و در موقع رأی از مجلس خارج
شد مرحوم صنیع الدوله بود که در مجلس
رسماً برخواست و گفت چون شرمدهام که
اگر از مجلس بیرون بروم حق ندارند رأی
بدهند و چون با این قضیه که مطرح است
کاملاً مخالفم از مجلس بیرون میروم و جریمه
را هم میدهم و نمی گذارم رأی بدهید و
از مجلس بیرون رفت در کمال آزادی دو
باره تکرار کنم گفت من شرمدهام اگر من
از مجلس بیرون بروم نمی توانید رأی بدهید
و مجلس معطل می ماند و رأی نمی دهم بنا
بر این میروم بیرون و این را يك خدمت
بزرگی به مملکت می دانم و جریمه را هم
می دانم همین سکار را هم کرد و رأی هم
گرفته نشد و این حق برای همه و کلاسه
است البته وقتی عده رفتند بیرون اگر عده
کافی ماند که رأی می گیرند مطابق آنچه
که لوحه عده نمایندگان نوشته شده و اگر
کافی نبود برای جلسه بعدی ماند و جلسه
ختم می شود.

مسئله خیلی بحث شد که هنوز هم حل
نشده است و حالا هم مجلس گرفتار است
يك مسئله که از همه مشکل تر است تعیین-
تکلیف متنوع است مخصوصاً در موقع
رای با قیام و قعود ما جماعتی که نشستیم
فرضا يك مسئله پیشنهاد شد و بیست نفر
قیام نمودند و بقیه بر نخواستند معلوم نیست
که متنوع چند نفر است تحقیق هم که
نمیشود کرد و مکرر برای حل این مسئله
گفتگو و شدولی تکلیف معلوم نشد بعضی ها
گفتند ما متنوع هستیم ولی چون نشستیم
و مخالفین هم نشستند معلوم نیست کی
متنوع است و کی مخالف آنوقت نمی توان
بآن مسئله که مطرح بوده گفت رد شده
است در موقع رأی با ورقه هم چطور
می توان تکلیف متنوع را بار رد کنند
معلوم کرد در موقع رأی با مهر هم می نتواند
بلاخره فرض فرمائید بنده اگر متنوع باشم
باید در موقع رأی دادن هم ورقه سفید
بدهم هم ورقه آبی چون نمی دانم کدام
يكی برد دیگری ترجیح دارد همچنین در
رای با مهر هم باید مهره سیاه بدهم هم
مهره سفید و اگر بغواهند این مسئله را هم
تکرار نمایند اسباب زحمت می شود ولی
تناسب فرق نمی کند مثلاً اگر موافق و
مخالف سی و نه و سی و هشت باشند و امتناعیون
ده نفر و ده سفید و ده ورقه آبی بدهند
می شود چهل و نه و چهل و هشت و در تناسب
با اولی هیچ فرق نمی کند ولی در عمل
مجلس آنچه کند تا بحال معمول بوده
متنوع را جزواشخاصی حساب کرده اند که در
مجلس هستند و حقیقتاً باین ترتیبیکه عرض کردم
اگر يك کسی که متنوع باشد هم ورقه
سفید بدهم ورقه آبی در رأی ابداء اثر
نمی کند و در موقع اظهار عقیده ام باشخص
دقت می کنند و میگویند نمی دانم در این مسئله
چه می کنم و اگر در خارج مجلس بود باز
می گفت نمی دانم چه بکنم پس آن شخص
که در مجلس تا بحال اینطور بوده که در
موقع رأی متنوعین را هم جزو عده حضرار
حساب کرده اند حالا اگر آقایان بغواهند
حضرار را تا حد اعتبار قرار بدهند نباید متنوعین
را جزو عده حضرار حساب کنند دلیلش را هم
عرض کردم.

ولی تاکنون اینطور نبوده است و
متنوع را هم جزو حضرار حساب می کردند
البته تصدیق میفرمایم مجلس است و مشکوک است
که آیا متنوع جزو رأی دهندگان است یا
نه ؟ حقیقتاً ما داریم بهترا بر میگردیم که
در این دوره چهارم مجلس خیلی چیزها
دیده ایم که در دوره دوم و سوم ندیده ایم
مثلاً در موضوع کمسیون بودجه جدید و
قدیم آقایان البته می دانند که در مجلس
چهارم يك کمسیون بودجه قدیم است و يك
کمسیون بودجه جدید که در هیچ جای
دنیا همچو سابقه موجود نیست و این افتخار

مال دوره چهارم است که با اکثریت آراء
يك کمسیون بودجه جدید و يك کمسیون
بودجه قدیم تعیین نموده اند و در موقع تغییر
نظامنامه هم یکی از آقایان که گویا آقای
آقا سید فاضل بودند فرمودند مقصود
نظام نامه این است که بودجه ۱۲ ماهه را
رسیدگی بکنند حالاً اگر توانست در يك
سال انجام بدهد فیها والا باید ادامه پیدا
کند تا به ۱۲ ماهه را تمام و کمال بنویسند
بنده که بایشان اعتراض نمی کنم و عقیده
شان اینطور بوده است اکثریت هم اینطور
تفسیر کردند ما هم اطاعت کردیم زیرا
در دنیا بعد از مدت های مدید گفتگو شده
است که آنچه فلسفه ایست که ۴۹ نفر بر
۴۸ نفر حاکم باشد یا بیارت اخری يك
نفر بر ۴۸ نفر حکومت داشته باشد ؟ کسی
نتوانسته است راه حلی پیدا کند و تاکنون
راه دیگری برای حکومت جامعه غیر از
اکثریت پیدا نکرده اند حالا آیا از روی
انصاف است یا نه ؟
نمی دانم ملاحظه میفرمائید که بکنفر
بر ۴۸ نفر حاکم می شود يك نظم و
تمدنی است معهداً چون يك راه حل دیگری
برای اینکار پیدا نکرده اند همین طور
بحال خود باقی مانده است و این یک قانونی
است ولی باید این قانون در باره همه
قانون باشد بدون استثناء و در این دو سه
دوره مجلس هم بخت و طالع ما اینطور
بوده که در اقلیت باشیم و همیشه در پشت
همین کرسی خطابه بنده گفته ام که چکنم
من ورقه ای بیست نفر می نویسم ولی اکثریت ۴۸
نفر است معهداً حرفهایم را می زنم ولی رأی
با اکثریت است شاهرزاده معدهاشم میرزا
خوب در نظرشان است که بنده همیشه در
دوره دوم هر وقت حرف می زدم آخر حرفم
این بود که عرض کردم .
اماد مسئله تفسیر بنده می خواهم يك
تاریخچه را عرض کنم بدون اینکه بغواهم
بمجلس یک نکرده اعتراض کرده باشم و قعود
یادآوری است .

البته آقایان فراموش فرموده اند که
در چند روز قبل اینجا صحبت شد که يك
يك نفر نمی تواند در ۳ کمسیون
عضویت داشته باشد این مطلب
نه تفسیر لازم داشت نه تعبیر معذرت که
اثری باین حرف داده نشد
حقیقتاً این دوره چهارم يك دوره ایست
که ما باید در ذهن مان خیلی مقدس بشماریم
و سرمشق ها و درس هایی که در این دوره
بما داده شده یاد بگیریم وقتی که سوابق
مجلس و صریح نظامنامه این است که يك
نفر در سه کمسیون نمی تواند عضویت داشته
باشد مع ذلک کله وقتی که این جا اخطار
شد با آقایان برخورد و تعرض فرمودند .
بسیار خوب ما حرفی نداریم اما در
هر نقطه دنیا اکثریت خودش حافظ حقوق

اقلیت است و نباید با اقلیت تمدنی بکنند
بلکه باید حقوق اقلیت را حفظ کند و آن
نظام نامه و قانون اساسی و عادات و سوابق
مجلس درباره خود و درباره آن يك نفری
که دارای يك عقیده است و مثل آقای
شیخ الاسلام اصفهانی که منفرده هستند یا
سایرین رعایت کنند و نباید گفت که چون
ایشان منفرده هستند نباید در هیچ کمسیون
عضو باشند و من در ده کمسیون عضو باشم
خیرانهائی که اقتدار در دست شان است
آنها باید این مسائل را بیشتر رعایت
کنند .
در همه جای دنیا آتھائی که در اقلیت
هستند مطالب خود را می گویند و اکثریت
هم با بردباری حق آنها را حفظ می کند
تا حالا سابقه مجلس ها این بوده است خلاصه
راجع بمطلبی که امروز مطرح شده و
مورد مباحثه واقع گردیده است سوابق
زیادی دارد که حالا یکی یکی می شمارم
يكی در خود پیشنهاد آقای مدرس راجع
بمنسوجات وطنی عده حضرار ۷۷ و با آقای
رئیس ۷۸ نفر بودند آقای رئیس همان
طور که خودشان فرمودند هیچوقت رای
نمی دهند و پیشنهاد آقای مدرس با اکثریت
يك رای تصویب شد و هم چنین در قانون
هیئت منصفه پیشنهاد فوریت که از طرف
دولت شد بعد از مخالفت بنده و سایر آقایان
رای گرفتند و معیناً مثل پریروز بود یعنی
عده حضرار ۷۸ نفر بود و آقای رئیس را
که حساب نمی کنند ۷۷ نفر میشود باز با يك
رای تصویب شد
(بعضی از نمایندگان - رأی
با قیام و قعود را)
سلیمان میرزا - فرق نمی کند آقای
رئیس در موقع رأی قیام و قعود هم نشسته
اند آیا جزء رد کنندگان هستند ؟
يكی از نمایندگان - خیر رئیس محسوب
نمی شود
سلیمان میرزا - عرض کردم فرق نمی
کند چه در رأی با قیام و قعود چه در رأی
با مهره سیاه و سفید چه در رأی با ورقه آقای
رئیس از آن موقعی که این مقام را قبول
فرمودند فرمودند من هیچوقت جزو عده
حضرار محسوب نمی شوم و فقط مجری نظام
نامه هستم
آقا سید فاضل - منافی با نظام
سلیمان میرزا - اجازه میفرمائید عرض
را نمایم این هم یکی از حقوق اقلیت است
که باید اکثریت حفظ نماید و با اقلیت حق
بدهد که حرفهای خودش را بزند بعد هم
اصطلاح بر خیزند و هر چه میفرمایند
بگویند یا بگویند که ما اکثریت حرف تورا
قبول نمیکنیم این هم یک دلیل قاطعی است پس
این حق بنده را حفظ فرمائید و اجازه
تفسیر بکنند بکنند صحیح است و من هم کاملاً

از نزاکت و ادب هم عرض نکرده باشم .
در هر حال با قیام و قعود هم که باشد آقای
رئیس جزو منافی محسوب نشده اند و الا آن
هم بنده دارم يك تاریخچه را ب عرض مجلس
میرسانم و هر جا اشتباهی کردم آقایان بعد
اصلاح بفرمایند البته انسان جائز السهو و
بخطا است مختصراً قبل از ریاست آقای
رئیس مجلس خیلی بی ترتیب اداره میشد
وقتی که ایشان ریاست را قبول فرمودند که
من حافظ و مجری نظامنامه داخلی هستم نه
اقلیت میدانم نه اکثریت و نظامنامه داخلی
را ما از آن دوره که ایشان رئیس مجلس
شده اند یاد گرفته ایم که یادآوری میفرمودند
اینطور و اینطور باید عمل بشود و قبل از
ایشان نظامنامه داخلی طرف توجه هیچیک
از دو کلاه حتی خود رئیس مجلس هم نبود
ولی وقتی ایشان رئیس شدند نظامنامه
داخلی بمحل عمل آمد بدون ملاحظه با
کمال بیطرفی مجری نظامنامه داخلی بود
و هستند و در دوره اول رئیس حق دو رای
داشت وقتی که می گفتند تاوی آراء است
می گفتند هر طرف رئیس رأی داد آن
طرف اکثریت است ولی از وقتی که آقای
موتین الملک رئیس مجلس شدند بآمره
دور رأی خودشان را حذف فرمودند و فرمودند
من هیچوقت جزء عده حساب نمی شوم و مجری
نظامنامه داخلی هستم و خودشان هم دلیل
این مطلب را فرمودند بنده عرض کنم
شاید نظرشان این بوده است مسئله که بین
اکثریت و اقلیت تولید می شود شاید برای
اثبات بیطرفی رای ندهند در هر حال از
اول دوره دوم که ایشان رئیس بود مانند
باین ترتیب رفتار کرده اند این دو موضوع
که در نظر بود عرض کردم حالا اگر بغواهم
بر گردیم بقوانین و مطالبی که در مجلس
رای داده ایم باید يك کمسیون معین کنیم
که صورت مجلس های دوره چهارم را
تفتیش کند و ببیند هر ماده قانون یا مطلبی
که باین ترتیب مصادف شده است آنرا
لغو کنند و دوم مرتبه بمجلس بیارند و چون
در مجلس کار کم داریم يك کمسیون هم
معین کنیم که يك را پورتی استینافاً بدهد و
من گمان می کنم که مقصود مفسران پیشنهاد
قسم دوم است يك قسمت تفسیر اصل هفتم
قانون اساسی است و البته اکثریت اگر
بغواهند تفسیر کنند می توانند یکی دیگر
مسئله اعتبارنامه نماینده بوشهر است اصل
هفتم قانون اساسی را که می خواهید تفسیر
کنید دارای دو قسمت است بعد از آن که
يك مسئله را تفسیر کردید با هر مصداقی
تطبيق کرد حق با آن طرف است اینجا
دو موضوع است یکی از نقطه نظر تفسیر
اصل هفتم قانون اساسی و دیگری از نقطه
نظر اعتبارنامه نماینده بوشهر اما از نقطه
نظر قانون اساسی البته هر کس می خواهد
تفسیر بکنند بکنند صحیح است و من هم کاملاً

مواقف شاید در دوره دوم حل نشده باشد
در این دوره حل بشود اما راجع بمسئله
اعتبارنامه بنده در خارج هم عرض کردم اگر
يك صحبت هائی راجع باین مطلب دارید
در خارج بکنید و بعد نتیجه آنرا در مجلس
مذاکره کنید و اینهمه وقت مجلس را تلف
نمائید . فرا کسیون هائی که در مجلس هست
از قبیل هیئت متلفه و هیئت متفحصه و سایرین
در خارج بنشینند و این قسمت را حل کنند و
اگر در خارج حل شد که هیچ و اگر محتاج
بمجلس شد بمجلس بیارند و عقیده بنده
این است که اگر بودجه هدایه را امروز
بگذرانیم بهتر است نه اینکه تصور فرمائید
چون بنده خودم حرفهایم را زده ام حالا
این پیشنهاد را می کنم بجای اینکه مخالفین
بنده فرمایش نفرمایند خیر بنده عرض
می کنم این مطلب مطرح است و آقایان
مخالفین هر قدر صحبت دارند بفرمایند تا
وقتی که خودشان بفرمایند مذاکرات کافی
است اما در این قبیل کارها تصور می کنم
بتر بشود مذاکره کرد و همانطور که در
خارج هم عرض کردم خوب است این صحبت
ها در مجلس نشود فقط نتیجه اش بمجلس
بیاید با اینکه بنده زیاد حرف زدم و وقت
مجلس را تلف کردم معذرت در اطاق تنفس
با آقای حاج شیخ اسدالله عرض کردم همچنین
بسایر آقایان که این مطلب را آوردند در خارج
حل نمایند بهتر است ولی آقایان قبول
نکردند و در مجلس پیشنهاد کردند بنده هم
مجبور شد تاریخچه عرض کنم
رئیس - آقای حائری زاده .
حائری زاده - بعد از يك مخالف
عرض می کنم
رئیس - آقای امین الشریعه
(اجازه)
امین الشریعه - این مسئله
يكی از مسائل علمی است و مسئله تفسیر
قانون است
جمعی از نمایندگان - تفسیر
شده است
امین الشریعه - بنده در همین موضوعی
که حضرت والا راجع باصل هفتم قانون اساسی
فرمودند عرض دارم . تفسیر اصل هفتم
مربوط باشخص نیست و در مورد قانون
عقیده بنده این است که ملاحظه رعایت
اشخاص نباید بشود قانون را از نقطه نظر
فلسفه که وضع شده است باید تفسیر کرد
نظریاتی که مورد و مصداق بخصوص و
عاطفه شخص مفسر را بغواهد متوجه کند
آن را باید از نظر خودش دور کند و هر چه
حقیقت است بگوید من اصل هفتم قانون
اساسی را قابل رأی و دارای هیچ ابهامی
نمی بینم که محتاج بتفسیر باشد اصل هفتم
رای خوانم در موقع شروع بمذاکرات باید
افلا دولت اعضاء مجلس حاضر باشند و

هنگام تحصیل رأی سه ربع از اعضاء باید
حاضر باشند
اکثریت آراء وقتی حاصل می شود
که بیش از نصف حاضر مجلس رأی بدهند
یعنی مدار و مملکت عدل و رأی رسمی متع
وقتی است که بیش از نصف حاضر مجلس
رای بدهد
حائری زاده تفسیر شده است
امین الشریعه حضرار مجلس رأی
بدهد قابل تفسیر نیست که بگویند فائین
را بمعای حاضرین باید تفسیر کرد یا
بالمعکس .
اما اینکه اینجا گفته می شود موجب
مطلوبات خواهد شد برای اینکه در موقع
رای باید بعضی اعضاء بیرون تشریف
نبرند و سبب آزادی از حرکت بشود ابداء
موجب هیچ تکلیفی بغواهد بود قانون می
گوید مناط اعتبار اکثریت یعنی نصف
بعلاوه يك حضرار است و هر کس هم بغواهد
خارج بشود آزاد است اگر خارج شدن
ایشان از حوزه مسکته وارد آورد که اکثریت
نتواند رأی بدهد و از عده نصاب کاسته
شود همانطور که هاهرازه سلیمان میرزا
فرمودند اگر خارج شدن آن یک نفر از
حد نصاب کاسته نشد که مجلس رأی می
گیرد و برای آن غایب هم جریمه را هم
معین نموده و جریمه را هم برای این فلسفه
معین کرده است که در موقع رأی حاضر
باشد اما اینکه گفته شد متنوع بمنزله حاضر
است ولی بمنزله رأی مثبت یا منفی نیست
متنوع لارای است و لارای در شمردهام عدد
مثبت و منفی مدخلت پیدا نمی کند ولی
جزء حضرار محسوب میشود متنوعی که در
روی کرسی نشسته است یا بلند شده است و
در اطاق دیگر راه می رود آیا میشود او را
غایب شمرد ؟
هیچ اینطور نیست بلکه متنوع جزو
حضرار است منتهی لارای است و عدداً
ملحوظ و معتبر است پس متنوع را نمی شود
غایب نبرد نمی دانم حضرت والا از چه نقطه
نظر فرمودند متنوع بمنزله غایب است ؟
بنده عرض کنم اینطور نیست و متنوع لارای
است و در موقع حصول اکثریت یا عدم
اکثریت محسوب می شود و بنده اصل هفتم
قانون اساسی را قابل تفسیر نمی دانم و
نمی دانم بطور می شود حضار را تفسیر کرد
بنده که سابقه مجلس دوم را نمی دانم ولی
حضرت والا شاهرزاده معده هاشم میرزا
فرمودند که در دوره دوم این اصل تفسیر
شده است و متنوعین را جزو حضرار
نوشته اند .
رئیس این اظهاراتی که آقای امین
الشریعه کردند اغلبش وارد نیست یعنی
صحت ندارد یعنی اگر بنا باشد عده حضرار
مناط اعتبار باشد

امین الشریعه - قانون اساسی این طور است .

رئیس - با اشکالات زیادی بر میخوریم و چون مجلس شورای ملی مجلس تدریس نیست از این جهت بنده از آقایان خواهش کردم که این مذاکرات علنی و نظری را در خارج معین بفرمایند و ترتیبی بدهند که هیئت رئیسه در موقع رأی گرفتن بتواند بعضی دین معین کند که عده حضار چقدر است چون از اولی که شروع بگرفتن رأی می شود تا آخر که تقریباً ده دقیقه طول هم نمی کشد اتصالاً اشخاص میروند بیرون و می آیند . بعضی هاشمی گویند مانعی خواهیم رأی بدهیم بعضی میروند بیرون باسم اینکه میرویم بلیط خود را بیاوریم و هیئت رئیسه در این خصوص نمی تواند این تفتیشات را بکنند و ملتفت بشود که کی برای بلیط آوردن می رود و کی نمی خواهد رأی بدهد و بیرون می رود و باید این اشکالات را در یک کمیسیون مخصوصی تشخیص داده و تکلیفش را معین نمایند تا رفع این محظورات بشود (صحیح است)

آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده می بینم اینجا تقریباً قهقهه یک بام و دو هوا شده است بنده در موضوع ماده از نظامنامه داخلی که می نویسد و کلاً حق ندارند در بین از دو کمیسیون قبول عضویت نمایند چند روز قبل عریضی کردم و گفتم که بکنند آقایان در کمیسیون عضویت دارند از طرف اداره مجلس بآنها اعلان شده بود و اساسی آنها را عرض کردم اما متأسفانه محل توجه آقایان نشد بلکه اوقاتشان هم تلف شد و استعفا هم ندادند در صورتیکه عبارت نظامنامه هم سررچ و واضح است و قابل تفسیر هم نیست . اما راجع باین مطلبی که مطرح شده در اصل هفتم قانون اساسی عبارتی نوشته شده که مفهوم این معنی بود اگر عده کافی برای رای که مثلاً امروزه شصت و شش نفر باشد در مجلس حاضر باشند سی و سه نفر از آنها هم از مخالف یا موافق رای بدهند و سی و سه نفر امتناع کند اکثریت آن سی و سه نفری که رای داده اند منطاب اعتبار خواهد بود و ممکن است قوانین مملکت با مسائل مهم دیگر با اکثریت هفده و سه سهد تصویب شود و از مجلس بگذرد . ممکن بود ظاهر عبارت اصل هفتم قانون اساسی را اینطور تفسیر نمایند چون در آخر اصل هفتم می نویسد اکثریت آراء وقتی حاصل میشود که بیش از نصف حضار مجلس رای این عبارت مطلق است اهم از این که مخالف باشند یا موافق و مثلاً از این شصت و شش نفر سی و سه نفر که رای دادند ممکن است منطاب اعتبار باشد ظاهر عبارت این بود در مجلس دوم این اصل را تفسیر کردند که مفهوم این معنی نباشد .

و مصود از کلمه حضار هم حضار مرکز است وقتی که سه ربع از کلادر در مرکز

حاضر شدند باید در مجلس در موقع رای حضور داشته باشند و کلاهی غایب که در ولایات هستند خارج میشوند این تفسیر مجلس دوم بود که برای رفع این سوء تفاهات تفسیر گردیده چون خود از بعضی مسائل اطلاعاتی ندارم و بدولتی که بمجلس پیشنهادی کنده اعتماد ندارم بتردید می افتم که آیا موافقت کنم یا مخالفت . و خیلی میل دارم که مجلس تکلیفی از برای محاسنین معلوم نماید در موقع اخذ باور که تکلیف متنوع معلوم است ولی در موقع رای باقیام و قعود معلوم نیست که کی متنوع است عرض کردم خیلی ممنون میشدم اگر مجلس یک تکلیفی برای متمنعین معین می کرد و طرز تعیین آن هم چندان اشکالی ندارد مثلاً ممکن است اجازه بدهند که در موقع اخذ رای متمنعین از مجلس خارج بشوند یا شفاها اظهار کنند که ماها متنوع هستیم یا یک علامت دیگری معین کنند اما اینکه اظهار شد یک کمیونی از شعب برای حل این مساله انتخاب بشود بنده موافق نیستم زیرا بطریقه انتخابات از شعب ممکن است تمام دستجات انتخاب نشود و از یک دسته موافق مرام همان دسته انتخاب بشود و حقوق آن دسته که عده شان کمتر است یا مال بشود بنده عقیده دارم که از هر فراکسیون دو نفر انتخاب شوند و این مسئله راحل کنند و اگر راه حلی پیدا کردند ممکن است یک ماده بعنوان طرح قانونی بمجلس پیشنهاد کنند و این اصل را تفسیر نمایند و اما راجع باین پیشنهاد که یک اشاره بیوررضی داشت من خیلی متعجب هستم که چطور آقایان صریحاً با ماده نظامنامه مخالفت می نمایند و باست مالی و مسامحه میگردانند ؟ نظیر این مسئله که صد دفعه اتفاق افتاده است که یک رای در یک قانونی اکثریت حاصل شده است و عده اکثریت از اقلیت بیش از یک رای نبوده و همیشه هم آقای رئیس در مجلس امتناع میکرده اند و هیچوقت محل اعتراض نشده و منطاب سابق آقای امین الشریعه فرمودند باید در موقع قانون گذاری و راجع با اجرای آن اغراض خصوصی را کنار گذاشت بنده از خود آقایان سؤال میکنم چرا این اعتراضات در آن مواقع نمیشد؟

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله بنده یک پیشنهاد ساده کردم برای اینکه این گفتگوها تمام بشود ولی بقدری پیچ و خم داده می شود که موضوع از بین می رود بنده نسبت بفرمایش آقای حائری زاده که فرمودند در این موضوع تعرض می شود و در سایر مواقع کسی ایراد نکرده است وارد نمی شوم البته هر چه بفرمایند مختارند و فرمایش شان هم مطاع است ولی در پیشنهاد خود حرف میزنم اصرازی هم ندارم که یا از شعب انتخاب بشود یا از هر فراکسیونی

دو نفر بسته بنظر مجلس است و مقصود بنده لجاج و عناد نبود بلکه مقصود حل قضیه بود اگر مخالفت می فرمایند و می گویند لاینجل بماند بماند بنده هم اصرازی ندارم و مطیع نظریه آقایان هستم ولی این مطلب در این جا مکرر گفته شده است رایی که مجلس می دهد در صورتی که اختلاف صریح با قانون اساسی داشته باشد سندی نداشته البته تشخیص آراء بارتیس مجلس است هر چه بفرمایند مطاع است ولی آن روز تردیدی بنظر بنده آمد که عرض کردم حالا هم مطابق نظریه خود تفسیری را که مجلس دوم کرده است قرائت می کنم حالا آقایان می فرمایند این عبارت دلالت ندارد مختارند و اگر تردید پیدا کردند باید حلس نمایند . این تفسیر برای این بود که اگر در یک موقعی عده امتناعیون زیاد شدند بالاخره در یک مجلسی که هشتاد نفر حضور دارند ممکن است پنجاه نفر امتناع کنند و از سی نفر بقیه بیست و یک نفر رای بدهند آنوقت مجلس با بیست و یک رای اکثریت پیدا می کند و قوانین بایست و یک رای از مجلس می گذرد و این صحیح نیست . در این جا مجلس بقانون اساسی رجوع کرد و گفت آیا اکثریت شامل امتناعیون می شود یا نه؟ و تفسیری که مجلس کرده است بنده قرائت می کنم و به بنشیند از این تفسیر چه می فهمید . اختلاف و کشمکش در بین نیست در هر صورت باید ما به اختلاف رفع شود و بنده برای رفع اشکال تصور کنم یک کمیونی تشکیل داده شود که هر روز چهار این اشکالات نشویم این است تفسیری که مجلس دوم کرده است : مراد از دو ثلث اعضاء مجلس سه ربع که در اصل هفتم قانون اساسی مسطور است دو ثلث و سه ربع اعضاء حاضر در مرکز است در صورتی که عده حاضرین در مرکز باندازه باشد که قانونا مجلس بتواند تشکیل شود (عده که مجلس بتواند تشکیل شود همان طور که فرمودند نصف بملاوه یک از نمایندگان است)

ماده دوم - مراد از عبارت آخر ماده هفتم قانون اساسی اکثریت آراء وقتی حاصل می شود که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند این است که در یا قبول مطلب مطرح شده وقتی حاصل می شود که بیش از نصف حضار برد یا بقبول آن مطلب رای بدهند)

این عبارت فارسی است و تفسیری هم لازم ندارد حالا می فرمائید باز هم تفسیر شود بنده مخالفتی ندارم بنده عرض کردم متمنعین جزو عده حضار هستند و عده که رای می دهند باید نصف بملاوه یک از عده حاضر در مجلس باشند و آنهم باید برد و قبول آن مطلب رای بدهند حالا اگر در این عبارت هم تردیدی دارید یک

کمیونی معین کنید و به نشینید راه حلی پیدا نمائید واضح تر بنویسید دیگر بسته بنظر آقایان نمایندگان است .

(بعضی گفتند مذاکرات کافی است) و رئیس - کافی است؟ (جمعی گفتند بلی کافی است) (بیشتهادی از طرف آقای قدین بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس مقدس شورای ملی دامت شوکت - پیشنهاد می کنم که کمیونی از نمایندگان فراکسیون ها معین شود تا راجع باصل هفتم قانون اساسی و تعیین تکلیف امتناع کنندگان مشاوره نموده نتیجه را بمرض مجلس برسانند (تدین)

رئیس - آقای گروسی (اجازه)

حاج شیخ محمد حسن گروسی عرض می کنم مطلب طوری نیست که محتاج به تفسیر باشد اولاً بعد از اینکه این اصل تفسیر شده است که مدار قبول اکثریت وقتی است که بیش از نصف حضار مجلس رای بدهند هم از اینکه حضار رد کننده باشند یا قبول کنند با متنوع دیگر چندان ابهامی ندارد که ما یک تفسیر دیگری بکنیم . همین نظر دیروز بنده عرض کردم می بایست ما این رای را جزو رد شده حساب کنیم نه جزو قبول عده و بنده ابتدا محتاج نمی بینم که این اصل دو مرتبه تفسیر شود چون حضار اهم است و می گوید مطلب قبول شده وقتی است که اکثریت حضار رای بدهند یعنی اگر چنانچه اکثریت حضار یک مطلبی را قبول کرد آنها می رد کنند یا متنوع هستند طرف واقع می شوند و اگر چنانچه اکثریت رد کرد باز هم طرف واقع می شوند و فی الحقیقه بنده مضحک می دانم که مجدداً در باب لفظ حضار یک تفسیر دیگری قائل بشویم

رئیس - محمد هاشم میرزا (اجازه)

این پیشنهاد این بود که در مجلس کمتر مذاکره بشود ولی باز می بینم که بعنوان پیشنهاد یک مذاکرات تازه می شود این بدیهی است که اگر متمنعین جزو حضار نباشند هر روز باید در صورت مجلس جزو غائبین باشند و جریمه بدهند علی حال این سابقه که در مجلس شورای ملی هست و این تفسیری که در دوره دوم شده برای این بود که در یک موقعی سی و سه رای امتناع بود و سی و سه رای مثبت و منفی آن مطلبی که مطرح بود ممکن بود با هفده هیجده رأی بگذرد و این صحیح نبود محض این مجلس اصل هفتم را تفسیر کرد که حضار اهم است از رد کننده یا قبول کنند با متنوع و باید در هر مطلبی که رأی گرفته می شود پیش از

نصف حضار مجلس رأی بدهند حالا باز مطلب بنظر بعضی از آقایان قابل تفسیر است و می فرمایند این تفسیر مقصود را نمی رساند ما هم بعضی از اشکالات پیشنهاد کردیم یک کمیونی تشکیل بدهند و مجدداً این اصل را تفسیر کنند حالا می فرمایند این کمیسیون از شنبه انتخاب نشود و از فراکسیونها انتخاب بشود ما حاضریم هر طور که آقایان می فرمایند انتخاب بشود و مقصودی نداریم جز اینکه مطلب روشن بشود و بطریقه اش هم این است که یک کمیونی تشکیل شود و باین مطلب مراجعه بکنند اگر مخالف بود که می گوید و اگر مطلب نظری بود که می نشیند و تفسیر می کند چون تفسیر وقتی است که مطلب نظری باشد و طرفین بنشینند و ادله خودشان را بگویند ادله هر طرف قوی تر بود حق با آن طرف است و الا اگر بنا باشد هر عبارتی را تفسیر کنیم باید دوازده ماه مجلس مشغول تفسیر قانون اساسی باشد و مقصود ما این بود که در مجلس مذاکرات کمتر بشود و یک کمیونی تشکیل بشود هر کس موافق بود یا مخالف بود ادله خود را اظهار کند و باین امر خاتمه بدهد

رئیس - رأی می گیریم بپیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله

حاج شیخ اسدالله - عده را معین کنند بنده پیشنهاد خود را بس می گیرم

قدین - بنده تصور می کنم از هر فراکسیونی دو نفر معین بشود کافی است

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - ما خیال می کردیم مقصود این است که هیئت متعده و هیئت مؤلفه چند نفر از بین خود انتخاب کنند ولی حالا معلوم نشد که چند نفر باید معین بشود یا مقصود این است که چهار نفر باشند یا مقصود دوازده نفر است ؟ خوب است درست عده را معین کنند

قدین - بنده تصور می کنم عده فراکسیونها معلوم است و محتاج بیان نباشد ولی بنده پیشنهاد می کنم بطور کلی ده نفر از فراکسیونها انتخاب شوند دیگر طرز تقسیمش با خود آقایان است

رئیس - مقصود این است که کلیه ده نفر از فراکسیونها انتخاب هود؟

قدین - بلی

رئیس - آقایانی که این ترتیب را تصویب می کنند قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . چند دقیقه تعطیل می شود

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - چون ظهراست جلسه ختم می شود جلسه آتیبه فردا دستور اولاً لایحه بودجه عدلیه ثانیا لایحه حقوق تقاعدی در باره دوازده نفر از صاحب منصبان وزارت جنگ ثالثاً لایحه مستمریات آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در دستور مرضی ندارم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - اگر چه لایحه مستمریات جزو دستور گذاشته شد ولی بنده تقاضا می کنم در اول دستور گذاشته شود تا تکلیف مستمری بگیرها زود تر معلوم بشود .

رئیس - آقای مستشار الملک (اجازه)

مستشار السلطنه - لایحه ای است راجع بمرتبه مرحوم مشیر سائل که مستری داشته اند و از طرف دولت پیشنهاد شده کمیسیون هم تصویب کرده اگر صلاح میدانید فردا جزو دستور بشود

رئیس - در این باب مخالفتی نیست (گفته شد خیر)

رئیس - آقای تدین (اجازه)

قدین - راجع به آقای آقا میرزا مهدی اشتهاردی معلم مدرسه سیاسی مدتهاست پیشنهادی از طرف دولت آمده و در مجلس هم مطرح شده و تا نایب کمیسیون بودجه ارجاع شده و اخیراً کمیسیون بودجه رأی خودش را داده بنده پیشنهاد می کنم اگر آقایان موافقتند این پیشنهاد هم جزو دستور گذاشته شود

رئیس - مخالفتی نیست؟

رئیس - آقای مساوات (اجازه)

مساوات - بنده در مسائلی که جزو دستور است عرضی ندارم فقط می خواستم عرض کنم که چون بودجه ها خیلی مانده است فردا بودجه عدلیه که در دستور گذاشته شده بر سایر مطالب مقدم باشد زیرا مسائلی که قبل از بودجه مطرح می شود آنقدر وقت مجلس را به خود مشغول می کند که بجز دیگر نمی رسم

رئیس - آقای داور (اجازه)

میرزا علی اکبر داور لایحه در باب امراض حیوانات مدتهاست از طرف دولت پیشنهاد شده در مجلس هم آمده و هم بطور مانده بنده از این می ترسم که

یک وقتی شود که آقایان بفرمایند در شده و موقمش گذشته است و بماند برای سال آتیبه تقاضا می کنم این لایحه هم جزو دستور جلسه آتیبه شده و در اول جلسه مطرح شود

رئیس مخالفتی نیست (اظهاری شد)

رئیس هفت فقره مطلب در دستور است اولاً لایحه امراض حیوانات ثانیا بودجه عدلیه ثالثاً لایحه حقوق تقاعدی ۱۲ نفر صاحب منصبان وزارت جنگ رابعاً لایحه مستمریات خامساً لایحه راجع بمرتبه مرحوم مشیر رسائل بعد راجع به آقای آقا میرزا مهدی اشتهاردی

آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - امروز بعضی از آقایان بنده فرمودند که در یک روزنامه بامضای بنده نوشته شده است که بنده گفته ام یکی از اوقات من که تلف می شود وقتی است که در مجلس هستم اگر چه بنده آن روزنامه را نخوانده ام ولی بنده ابتدا نه همچو چیزی را نوشته ام و نه امضاء کرده ام و اگر بنده همچو چیزی را می گفتم هیچ چیزی مرام مجبور نمی کرد که در مجلس حاضر شوم این است که عرض می کنم بنده از این مسئله بر اطلاع و بی خبرم اگر چه می گویند در دوره دوم بوده است اگر در آنوقت هم بوده است بنده با آقای رئیس محترم مجلس هم عقیده بوده ام نسبت به مجالس خصوصی و سری که میشده و نسبت بمجالس علنی بنده افتخار داشتم و در مدتی که این جا بوده ام نه این عقیده را داشته ام و نه همچو چیزی گفته ام و مندرجات آن روز نامه را تکذیب می کنم (صحیح است)

(مجلس بیک ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس - مؤتمن الملک جلسه ۱۹۳ صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه بیست و نهم قوس ۱۳۰۱ مطابق دوم جمادی الاولی ۱۳۴۱ (مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر بر ریاست آقای مدرس نایب رئیس تشکیل گردید)

صورت مجلس یوم چهارشنبه بیست و هشتم قوس را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

نایب رئیس - در صورت جلسه ایرادی نیست؟

آقای فتح اله (اجازه)